

Ravinneneutraali kunta ja Biotalouden keinoin kohti ilmastokestävyttä -hankkeiden ohjausryhmän 2.kokous

- Aika:** Maanantai 21.9.2015 klo 10 - 12
- Paikka:** Virastotalo, kokoustila Halonen, 2 krs, Itsenäisyydenaukio 2, Turku
- Läsnä:** Heikki Aro ja Esa Lindqvist, TEKES
Tarja Haaranen, LUKE (videoyhteydellä)
Seppo Jaakonmäki, VARELY E
Anni Karhunen, YM
Mirja Koskinen, VARELY Y
Aino Launto-Tiuttu, MTK Varsinais-Suomi
Elina Liinaharja, MTK Satakunta (videoyhteydellä)
Timo Oja, Mynämäki
Miira Riipinen, Kuntaliitto (videoyhteydellä)
Marja-Liisa Tapio-Biström, ja Minna Hanski, MMM (videoyhteydellä)
Hankkeiden edustajat: RANKU; Kaija Salmela, Sanna Tikander ja Janne Heikkinen, BILKE; Juha-Pekka Triipponen ja Elsi Kauppinen
- Poissa:** Jyrki Heilä, varalla Teija Paavola, Biovakka ja Pasi Nummela, ProAgria Länsi-Suomi

- Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen*
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.05 ja toivotti kaikki tervetulleiksi. Todettiin läsnäolijat ja tehtiin lyhyt esittelykierrös.
- Asialistan hyväksyminen*
Kokouskutsun yhteydessä ollut asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.
- Edellisen kokouksen (8.5.2015) pöytäkirja*
Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin. Pöytäkirja on allekirjoitettu ja se on nähtävillä hankkeen internet-sivuilla http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ravinneneutraali_kunta_2015_2017/Yhteystiedot_ ja_ohjausryhma
- RANKU-hankkeen toteutuminen 21.9.2015 mennessä, hankkeen raportointi ja maksatus ajalta 1.1.2015 - 30.6.2015*
Sanna Tikander kertoi hankkeen toteutumisesta ja raportoinnista. Muistion liitteessä on kokouksessa pidetty esitys hankkeen toteutumisesta (Liite 1_RANKU).
Hanketta on toteutettu hankesuunnitelman mukaisesti. Väliraportti on lähetetty rahoittajalle ja maksatusta haettu. Raportoinnin jälkeen hanketta on toteutettu tarkennetun työsuunnitelman mukaisesti.

Keskustelu:

Todettiin, että hanke on lähtenyt hyvin käyntiin.

5. RANKU-hankkeen tuleva toiminta

Hanketta toteutetaan 1. väliraportin tarkennetun työsuunnitelman mukaan.

Teemakohtaista työtä kunnissa jatketaan.

- Putsarilta hyötykäyttöön teemassa (Turku, Taivassalo ja Vehmaa) toteutetaan Turussa jv-liitteiden käsittelyn hankinnan ravinneneutraalien kriteerien tarkastelu diplomityönä. Työn

tuloksista julkaistaan raportti ELY:n julkaisusarjassa 2016. Taivassalossa selvitetään puhdistamon lietteiden käyttöä biokaasutuksessa opiskelijayhteistyönä Aalto-yliopiston kanssa.

- Teollisuusravinteet teemassa selvitetään Taivassalon kalasataman jätteiden ja jätevesien hyödyntämistä.
- Eläinsuojasta pellolle teemassa (Vehmaa, Mynämäki, Pori ja Nakkila) selvitetään Porin alueen yksityistallien hevoselannan yhteiskeräyksen ja -käsittelyn sekä kompostoinnin toteutusmahdollisuuksia sekä kaikissa kunnissa tehostetaan tilojen välistä yhteistyötä ja lannan rakeistamista yhdessä muiden hankkeiden kanssa.
- Hyvät viljelykäytännöt teemassa (Vehmaa, Turku, Mynämäki ja Nakkila) toteutetaan Turun kaupungin peltomaiden vuokrasopimusten ravinneneutraalit sopimusehdot sisältävän mallivuokrasopimuksen koonti sekä tiedotetaan kaikkien kuntien viljelijöille maan rakenteen ja viljelykierron merkityksestä.
- Haja-asutuksen jätevedet teemassa (Turku, Pori, Vehmaa ja Nakkila) tilanne seisoo säädosmuutosten vuoksi. Kansalaiset odottavat lopullisia linjauksia eivätkä ole aktiivisia tekemään mitään tai vastaanottamaan neuvontaa.
- Veneily teemassa (Pori ja Saaristomeri) nostetaan esille Porin alueen käytössä olevia yleisiä septitankkeja ja pyritään tehostamaan niiden käyttöä. Saaristomeren alueella tehdään veneilyn orgaanisten jätteiden keräyksen ja hyötykäytön edistämisen suunnitelma (mahdollisesti Pidä Saaristo Siistinä ry:n kanssa yhdessä).
- Biokaasulaitos teemassa (Vehmaa, Taivassalo ja Nakkila) selvitetään tilakohtaisten biokaasulaitosten toteutusmahdollisuuksia.
- Biojätteet teemassa (Turku, Mynämäki, Taivassalo ja Pori) toteutetaan yhdessä muiden hankkeiden kanssa biojätteiden synnyn vähentämiseen ja kierrätykseen liittyvää neuvontaa ja tiedotusta. Taivassalossa biojätteet ovat mukana kunnan orgaanisten aineiden kokonaistarkastelussa.
- Hankinnat teemassa (Turku, Mynämäki ja Taivassalo) keskitytään Turussa jv-lietteiden käsittelyn hankinnan kriteerien luomiseen, Mynämäellä valmistuskeittiön juureshankintojen ravinnekierrätyksen mahdollistavien hankinta-asiakirjojen luontiin ja Taivassalossa orgaanisten aineiden kokonaistarkastelussa selvitetään myös hankintojen osuutta. Yleisesti paneudutaan kuntien hankintaosaamisen ja hankintaneuvonnan lisäämiseen ravinteiden kierrätystä edistävien hankintojen osalta.

Pilottikuntien yhteinen tapaaminen pidetään Piikkiön Tuorlassa 4.11.2015. Vuoden tuloksista pyritään järjestämään kaikille avoin seminaaritalaisuus vuoden loppuun mennessä tai vuoden 2016 alussa. Vuoden 2016 maaliskuulle valmistellaan kaikille halukkaille avointa omakustanteista opintomatkaa Keski-Eurooppaan uusien jätevesikäsittelymenetelmiin ja jätevesilietteiden peltokäyttökohteisiin tutustumiseksi.

Keskustelu:

- Suunnitteilla on ministeriöiden yhteinen hevosenlanta-seminaari ja hanketoimintaa (osana hallituksen kärkihankkeita) hevosenlantaan liittyen (Tyrvävän 150 paikkaisen hevoskylän ja perunanviljelijöiden yhteistyöhanke). RANKU-hankkeen on hyvä olla yhteistyössä näiden kanssa. Lisätietoa saa mm. Tarja Haaraselta.
- Tekes:in Innovatiiviset hankinnat -ohjelma jatkuu, ja sitä kautta voi saada rahoitusta myös kuntien hankintojen tehostamiseen.
- Hankkeesta on hyvä tiedottaa myös Kuntaliiton uutiskirjeiden välityksellä. Sovitaan tiedotuksesta tarkemmin Miira Riipisen kanssa.
- Suomen ympäristökeskus ja Suomen Vesihuolto-osuuskunnat ry ovat saaneet rahoitusta ”Maaseudun taloudellinen vesihuolto ja sen paikallinen kehittäminen” (MAVEKE) -hankkeelle. Sen tavoitteena on lisätä vesihuollon toimintavarmuutta ja taloudellisuutta maaseudulla. Hankkeessa toteutetaan 1) Vesihuollon asukaslähtöinen tarkastelu, jossa tuloksena nettipohjainen sovellus ja kokemuspankki, jolla asukkaat voivat selvittää kiinteistökohtaisen vesi- ja jätevesihuollon vaihtoehtoja ja 2) hankitaan kokemuksia erilaisten osuuskuntien toiminnasta ja kehitetään niiden palvelutarjontaa. Yhteyshenkilönä Riikka Vilpas, Syke.
- Hankintojen edistämässä on huolehdittava, että tekninen puoli tulee mukaan hankintaan eikä sitä käsitellä erikseen. Ravinnekierrätystä edistävästä hankinnoista ja hankintakäytännöistä on hyvä järjestää tiedotusta.

6. BILKE-hankkeen toteutuminen ja tuleva toiminta

Elsi Kauppinen esitteli BILKE-hankkeen uusittua hankesuunnitelmaa ja toteutusta. Liitteessä 2 on kokouksessa nähty esitys aiheesta.

a. Uusitun hankesuunnitelman esittely ja hyväksyminen.

KESKUSTELU:

- Uusittu hankesuunnitelma hyväksyttiin BILKE:n työsuunnitelmaksi.
- Hankkeessa olisi hyvä selkeämmin näkyä sen alkuperäinen tavoite biotalouden edistäminen maa- ja vesitalouden osalta, ml. ravinteiden kierrätys. Hyvä selvittää pullonkaulat, jotka estävät biotalouden kehittymisen.
- Hankkeen tuloksena tulisi olla yleinen katsaus siitä mitä tulevaisuuden haasteita ilmastonmuutos tuo maatalouden vesitaloudelle, ottaen samalla huomioon myös muiden tärkeimpien toimintojen vaikutus, ja miten haasteisiin tulisi reagoida.
- Paikallisten osallistaminen on haasteellinen osa hanketta. On tärkeää että viljelijäkontaktit on suunniteltu hyvin ja kontaktointi toteutetaan vasta, kun on jotain konkreettista kerrottavaa. Tuottajajärjestöillä on tärkeä rooli tiedonvälityksessä ja yhteistyön luomisessa. Ulkoistetaan osallistamismenetelmän kehittäminen esim. yliopistolle.
- Tulosten esittämisessä viljelijöille tulee huomioida, ettei luoda sellaista kuvaa, että varautuminen luo viljelijöille uusia velvollisuuksia tai pakkoja.
- Hankkeen fokuoituminen on hyvä.
- Tekes on hyvä pitää mukana menetelmien kehittämisessä.
- Ympäristöliiketoiminnan mahdollisuuksien selvittäminen on hyvä pitää mukana.
- Lähtökohtana on hyvä selvittää nykytila ja tulevat muutokset mm. SYKE:n mallinuksilla. On syytä katsoa asiaa kokonaisuutena: Paljon hankkeita jotka liittyvät samaan teemaan, mm. vesienhoito, ilmastonmuutos, kiertotalous. BILKE:n kautta on hyvä koota työkalupakkia miten tulevaisuudessa selvittäään.
- Vesitaloutta tulee tarkastella laajemmalla alueella kuin vain pelloilla: metsät yms. otettava tarkasteluun.
- Maaseudun kehittämisohjelman rahoitukset voidaan liittää BILKE:n esittämiin toimenpiteisiin.
- Tärkeä hanke, jotta pystytään sopimaan miten varaudutaan tulevaisuuteen.
- Alustavasti suunniteltua kastelutarvemallia ei tehdä.
- Selvitykset tehdään pienemmillä osavalmu-alueilla.
- Hankkeella on ”liikkuvan maalin ongelma”. Fokusointi on haasteellista. Yhtenä fokuksena voisi olla ympäristöliiketoiminnan edistäminen ja pilotointi ympäristöliiketoiminnan kärjeksi.
- Hankkeen jatkon osalta hyvä miettiä kv-ulottuvuudet asian tiimoilta. Biotalous liiketoimintamallien pilotointia mietitty TEKES:llä.

b. Asiantuntijaryhmän muodostaminen, rooli hankkeessa ja työskentelytavat (ehdotukset jäsenistä ja muista asioista).

Asiantuntijaryhmän muodostaminen hankkeen tueksi koettiin hyväksi. Ryhmään kutsuttaviksi ehdotettiin mm.:

- Markku Puustinen, SYKE
- Perttu Virkajärvi, Luke
- Luken ilmastonmuutokseen ja biotalouteen keskittyvät hankkeet
- Pirjo Peltonen-Sainio, Luke
- Pyhäjärvi-instituutti
- Salaojakeskus, nyk. Salaojayhdistys
- Tulevaisuuden tutkimuslaitos

Asiantuntijaryhmää tarkennetaan syksyn aikana ja hanke kutsuu sen koolle.

c. Pilottialueiden rajaaminen tarkempia tutkimuksia varten.

Keskustelu:

- Eurajoki ei kuulu hankesuunnitelman mukaisiin pilottialueisiin, mutta se voisi olla mukana esim. kasteluasioissa (vuosi 2016). Toisaalta Sirppujoella on erikoiskasviljelyä ja sitä kautta saadaan erikoisviljelyn tarpeiden näkökulmaa hankkeeseen, ilman että Eurajokea otetaan mukaan.

- Pilottialueiden tarkentamiseen voi antaa ehdotuksia Elsilille ja niitä tarkennetaan syksyn mittaan tarvittaessa.

d. Jatkohankkeen valmistelu – menettelytavat ja raamit (keskustelu aiheesta)

Keskustelu:

- Jatkohanketta valmistellaan BILKE:n muun työn ohella yhdessä hankkeelle perustettavan työryhmän kanssa. Seuraavassa ohjausryhmän kokouksessa käsitellään asiaa lisää.

Minna Hanski poistuu kokouksesta kohtaa 7 aloitettaessa klo 11.41

7. Hanke- ja investointirahoitusten tilanne ja kohdentaminen/edistäminen ja toimijoiden aktivointi hankkeiden toiminta-alueilla. Keskustelua nykyisten hanke- ja investointitukien käytön tilanteesta ja siitä miten RANKU- ja BILKE hankkeilla voidaan edistää hyvien hankehakemusten valmistumista ja markkinoida eri rahoituskeinoja.

Keskustelu:

- Hallituksen kärkihankkeiden joukossa on tulossa yrityksille riskirahoitusta uusien menetelmien käyttöönottoon. Pienille hankkeille mini-Tekes tyyppinen rahoitus; yhteistyöhankkeita ja yritysrahoitusta.
- Hankkeiden rahoituspaketit voi muodostaa erilaisista instrumenteista eikä tule tyytyä hakemaan vain yhtä rahoitusta.
- Hallitusohjelman rahoitus kehitteillä, vuoden 2016 puolivälissä voisi rahoitus lähteä liikkeelle. Loppuvuodesta tiedetään enemmän.
- Kuntatilaisuuksissa on hyvä tuoda esille myös kuntien kehittämiseen soveltuvia rahoitusmuotoja.
- Hanke- ja investointirahoitusten tilanne on tällä hetkellä melko hyvä. Rahoitusta on saatavissa ja hakemuksia tulee. Ei ole tarvetta erityiselle hankeneuvonnalle tai toimijoiden aktivoinnille hankkeiden puitteissa.
- Raki-rahoituksen nettisivuille voisi laittaa linkin myös BILKE-hankkeen sivuille.

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 19.1.2016 klo 10 Virastotalolla Turussa. Kutsu ja asialista lähetetään lähempänä kokousta.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.55

Anni Karhunen
YM
Puheenjohtaja

Pöytäkirjan tarkastajat

Seppo Jaakonmäki

Sanna Tikander
RANKU-hanke, VARELY
Sihteeri

Janne Heikkinen

JAKELU: Ohjausryhmän jäsenet ja varajäsenet